

TÜRKİYE TÜRKÇESİNDE RUHSAL ÇÖKÜNTÜ GÖSTERGELERİNDE METAFORİK YAPILAR

Sibel ÇELİKEL - Güniz KOCAKAYA

Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne / Türkiye

Anahtar Kelimeler: Ruhdilbilim, gösterge, ruhsal çöküntü, metafor.

ÖZET

Ruhdilbilim, konuşan birey ile bireylerin kullandığı dil arasındaki ilişkileri çözmeye çalışır. Bu bilim dalının amacı dilin bilimsel betimlemesini yapmak değil, dilin kullanım süreçlerinin betimlemesini yapmaktır. Bu bilim dalı, iletiler ve bu iletileri aktaran ya da alan bireyi birbirine bağlayan ilişkilerle ilgilenir. İletişim sürecini, sözlü çağrışımları, küçük çocukta dilin öğrenilmesi sorununu, düşünce ile dil arasındaki genel ilişkileri inceler. Ruhdilbilim, bireye ilişkin dilsel üretim, anlama, belleme, tanıma olgularını, bireysel davranış biçimleri olan söz edimlerini, dilin kazanılmasını, öğrenilmesini inceleyen ruhbilimle ara kesit bölgesinde oluşmuştur. Ruhdilbilim çalışmalarını günümüzde özellikle şu alanlarda yoğunlaştırmışlardır: Sözcelerin bireyler tarafından üretiliş süreçleri; bireylerin üretmek istedikleri sözcelere anlam yükleyiş süreçleri, üretilen sözcelerin yorumlanması süreçleri, yorumlama sürecinde dilsel bilgiler ansiklopedik bilgilerin payı, dilsel öğelerin bellekte varoluş biçimi, çocuğun doğuşundan itibaren gelişmesi boyunca dili edinme süreci, birçok dili kullanan konuşucuların, bu çeşitli dilleri belleklerinde depolayış biçimleri; dil bozuklukları, ruhsal bozukluklar ve beyin yapısındaki bozunlar(lezyonlar) arasındaki ilişkiler vb. Bu çalışmada “ruhsal çöküntü göstergeleri” üzerinde durulacaktır. Ancak bu durumu ifade eden sosyal ve doğal göstergeler değil sadece dil göstergeleri incelenecektir. Bunun için kendilerinden izin alınarak ve kimliği gizli tutularak hasta kayıtlarından ve Cumhuriyet dönemi Türk edebiyatında bu konuyu işlemiş olan yazarların metinlerinden örnekler incelenecektir. Konuyu sınırlandırmak adına bu dil göstergelerinin içindeki metaforik yapılar belirlenecektir. Amaç bu durumdaki hastaların kullandığı, mecazlı ve benzetmeli ifadelerin belirlenerek, hastalığın daha kolay tespit edilmesini sağlamak, Türk dilinin duygu durumlarını ifade etmedeki çeşitliliğini gözlemlemektir.